Journal of Kurdish Literature

P-ISSN: 3657-2645 E-ISSN: 2717-0039
JOKL: http://jokl.uok.ac.ir
University of Kurdistan: http://uok.ac.ir

Spring and Summer 2026
Volume X11, Issue 1, Series 21

Representation of Bare Life in Literature and Cinema: An Agambenian Analysis of Exclusion in *Wall* by Yilmaz Guney and *The Nickel Boys* by Colson Whitehead

Iraj Soleymanjahan[1] **(Corresponding Author)**
Shahnaz Gishgi[2]
1. Assistant Professor of English Language, Shahrood University of Technology, Shahrood, Iran.
2. M.A. in Persian Language and Literature, Kharazmi University, Tehran, Iran.

Article Type:
Original Research

Page Numbers: 71-88

Article History:
Received
August 27, 2025
Received in Revised Form
May 04, 2026
Accepted
May 16, 2026
Published
August 23, 2026

Email:
1. irajsoleymanjahan@shahrood.ac.ir
2. Shahnazgishgi@gmail.com

Abstract

This study aims to compare the film *Wall* by Yilmaz Guney and the novel *The Nickel Boys* by Colson Whitehead in light of Giorgio Agamben's ideas. To this end, the researcher draws on Agamben's famous statement that the paradigm of the modern world is the concentration camp, discussed, elaborated, and revisited in his books *Homo Sacer* and *Remnants of Auschwitz*, to examine how it emerges in Turkey and the United States. The lives of Kurds in Turkey and African Americans seem to follow the same trajectory that Agamben had described through his example of the concentration camp, as they are characterized by inclusive exclusion; the suspension of the law on many occasions by the sovereign to exercise the violence necessary to force them into submission; the creation of the figure of the Muselmann, whose life is marked by complete submission and whose death is not possible because he is *homo sacer*; and, finally, the impossibility of a meaningful death as the sovereign's final technique for negating the meaning of the Muselmann's life and death. The two works manifest the materialization of what Agamben had identified as the paradigm of the modern age, showing how Turkish Kurds and African Americans have been going through situations similar to those experienced by prisoners at Auschwitz. This very form of 'life' still awaits Turkish Kurds and African Americans and will characterize their lives in the future, in line with what Agamben had argued would potentially happen to all people around the world.

Keywords: African Americans; concentration camp; *homo sacer*; law; Muselmann; Turkish Kurds

Citation: Soleymanjahan, I., Gishgi, S. (2026). Representation of Bare Life in Literature and Cinema: An Agambenian Analysis of Exclusion in *Wall* by Yilmaz Guney and *The Nickel Boys* by Colson Whitehead . *Journal of Kurdish Literature*, *12*(1), 71-88.
DOI: 10.22034/JOKL.2026.64461

Copyright: © 2026 by the authors. Submitted for possible open access publication under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY-NC) license https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/deed.en

1. Introduction

Directed by Yılmaz Güney, a Turkish Kurdish filmmaker, *The Wall* (*Duvar*, its original Turkish title) depicts the lives of prisoners in a Turkish prison shortly after the 1980 coup d'état, a watershed event in Turkish history. The film portrays prison wards occupied by women, adults, teenagers, and so-called "anarchists," but focuses particularly on a ward housing boys between six and fourteen. Although the film can be interpreted as depicting the lives of people in Third World countries where violence, exclusion, and killing prevail, its central focus is on the lives of Kurds, who are marginalized and treated as human beings while being excluded from political life.

Winner of the 2020 Pulitzer Prize for Fiction, Colson Whitehead's novel *The Nickel Boys* (2019) depicts the experiences of African American teenagers at Nickel Academy, a reform school in Florida inspired by a real institution and its history of abuse. Ostensibly established to reform young people with criminal records, Nickel Academy functions as a site of enslavement, torture, humiliation, and the systematic destruction of Black lives, all under the guise of reform and discipline. Elwood, the novel's protagonist, enters the institution believing that he can improve himself and become someone like Martin Luther King Jr. He ultimately discovers, however, that the school functions not as a place of rehabilitation but as an institution of humiliation and violence.

2. Methodology

This study draws on Giorgio Agamben's theory of the camp, particularly his argument that the concentration camp has become the paradigm of the modern world. Building on Michel Foucault's theory of the panopticon as a model of modern disciplinary power, Agamben uses the concepts of *homo sacer*, the *state of exception*, and the *Muselmann* to explain how human beings are deprived of political life and reduced to *bare life*. Drawing on the experiences of prisoners in Auschwitz, Agamben argues that the camp is not merely an historical anomaly but a paradigm of modern political power, in which the state of exception becomes the rule, and individuals are stripped of political agency. This study applies Agamben's theory of the camp to the film *The Wall* and the novel *The Nickel Boys*. It argues that both works depict Kurds in Turkey and African Americans in the United States as marginalized groups who are included within the political order yet excluded from meaningful political life. Using the concepts of the state of exception and bare life, the study examines how these groups are represented as included-excluded subjects.

3. Discussion

In both Turkey and the United States, politics and law are intertwined, making the political realm a space of exception. This, in turn, demonstrates how both countries have sought to establish sites for the oppression and extermination of minorities. To this end, both states have resorted to law to create states of exception, placing Kurds in Turkey and African Americans in the United States in a position in which they are simultaneously included within the political order and excluded from it. This process enables the sovereign to distinguish between those deemed worthy of life and those to be stripped of political life altogether, thereby reducing them to *homo sacer*.

Throughout the twentieth century, Turkish Kurds were marginalized through labels such as "Turkish Kurds" and "southeastern citizens" rather than being recognized as Kurds and non-Turks. Their lives have been characterized by states of exception, particularly following the 1980 coup d'état, when a state of emergency was declared in 14 provinces, most of them predominantly Kurdish, for an initial period of six months. This measure was subsequently reinstated 46 times, lasting nearly 23 years in total. For the Kurds, this prolonged state of

exception meant the transformation of law into exception and exception into law, allowing the sovereign to treat them as it saw fit in the name of order, security, and defeating the enemy. Güney depicts this condition in *The Wall*, where the prison becomes a place in which Kurds—children, teenagers, adults, women, and even people with paralysis—are forced to spend their lives. Life outside the prison is no better, as the state of exception effectively transforms Kurdish provinces into open-air prisons.

A similar pattern characterizes the lives of African Americans in the United States, where Black people are marginalized and rendered invisible through exclusion. In this condition, the boundary between law and violence becomes so blurred that Black people are reduced to "walking dead." *The Nickel Boys* depicts how Black people are killed without anyone being held accountable, turning the school and its surrounding area into a graveyard for Black people.

Reduced to the condition of the *Muselmann*, prisoners in both works are stripped of political life. Their survival depends on begging for food in *The Wall* or enduring violence and sexual abuse while relinquishing their dreams and aspirations in *The Nickel Boys*. Worse still, after being deprived of the possibility of living, the prisoners are also deprived of the possibility of dying. Rather than being killed outright by prison guards, they are repeatedly tortured and abandoned to die meaningless deaths, with no one held responsible. Neither permitted to live nor allowed to die, the prisoners are rendered as "walking dead"—figures of the *Muselmann*—and left abandoned.

4. Conclusion

Turkish Kurds and African Americans appear to share a similar fate: they are included as citizens and human beings only to be excluded and abandoned. Governments employ various means to deprive them of a meaningful life, including the denial of basic necessities, violence, and sexual abuse. At the same time, the prisoners in both works are deprived of the possibility of a meaningful death, a condition that Agamben presents as particularly horrifying. Agamben's conception of the camp as the paradigm of the modern world is reflected in both works, which highlight the precarious lives of minorities in societies where they are regarded as unwanted and, consequently, disposable.

References

Açiksöz, Salih Can. 2020. *Sacrificial Limbs: Masculinity, Disability, and political Violence in Turkey*. University of California Press.

Adams, Alex. 2016. *Political Torture in Popular Culture: The Role of Representations on the Post-9/11 Torture Debate*. Routledge.

Agamben, Giorgio. 1998. *Homo Sacer: Sovereign Power and Bare Life*. Stanford University Press.

Agamben, Giorgio. 1999. *Remnants of Auschwitz: The Witness and the Archive*. Zone Books.

Agamben, Giorgio. 2001. "Das unheilige Leben: Ein Gesprach mit dem italienischen Philosophen Giorgio Agamben." Interview with Hannah Leitgeb and Cornelia Vismann. Literaturen, 2 (1), 16-21.

Améry, Jean. 1980. *At the Mind's Limits: Contemplations by a Survivor on Auschwitz and Its Realities*. Indiana University Press.

Blanchot, Maurice. 1989. *The Space of Literature*. Translated by Ann Smock. University of Nebraska Press.

Butler, Judith. 2020. *Precarious Life: The Powers of Mourning and Justice*. Verso.

Demirtürk, E. Lâle. 2019. *African American Novels in the Black Lives Mater Era: Transgressive Performativity of Black Vulnerability as Praxis in Everyday Life*. Lexington Books.

Desautels-Stein, Justin. 2023. *The Right to Exclude: A Critical Race Approach to Sovereignty, Borders, and International Law*. Oxford University Press.

De la Durantaye, Leland. 2009. *Giorgio Agamben: A Critical Introduction*. Stanford University Press

Farrier, David. 2011. *Postcolonial Asylum. Seeking Sanctuary Before the Law*. Liverpool University Press.

Frevert, Ute. 2020. *The Politics of Humiliation: A Modern History*. Oxford University Press.

Göknar, Erdağ. 2013. *Orhan Pamuk, Secularism and Blasphemy: The Politics of the Turkish Novel*. Routledge.

Gueneli B. 2021. "Turkish Émigrés, European Artists: Re/Discovering a Web of Turkish-European Artists in 1980s West Germany and Europe". *Monatshefte*. 113(2):186-207. https://doi.org/10.3368/m.113.2.186

Guney, Yilamz, director. Duvar. Güney Filmcilik (Güney Films), 1983. 1hr., 51 min. https://www.youtube.com/watch?v=XtSOHK7AWck

Hill, Leslie. 2012. *Maurice Blanchot and Fragmentary Writing: A Change of Epoch*. Continuum International Company.

Junior, Roberto Ferreira. 2023. "From Slavery to Prison: Necropolitics and the (Neo) slave Narrative in Colson Whitehead's The Nickel Boys." *Cadernos de Letras UFF* 34 (66): 294-314. http://dx.doi.org/10.22409/cadletrasuff.v34i66.56778.

Kadiogul, Ayse. 2013. "Necessity and the state of Exception: The Turkish State's Permanent War with its Kurdish Citizens." In *Turkey Between Nationalism and Globalization*, edited by Riva Kastoryano. Routledge.

Kazan, H., 2017. "Yılmaz Güney'in Üçüncü Sineması" [Yılmaz Güney's Third Cinema]. *İletişim Çalışmaları Dergisi [Journal of Communication Studies] (3)*, pp.41-59.

Kramer, Ronald, and James C. Oleson. 2022. *Contesting Crime Science: Our Misplaced Faith in Crime Prevention Technology*. University of California Press.

LaCapra, Dominick. 2004. *History in Transit: Experience, Identity, Critical Theory*. Cornell University Press.

Lewis, Tyson E. 2011. "Ztopia: Lessons in Post-Vital Politics in George Romero's Zombie Films." In *Generation Zombie: Essays on the Living Dead in Modern Culture*, edited by Stephanie Boluk and Wylie Lenz. McFarland & Company, Inc., Publishers.

Martin-Salvan, Paula. 2022. "A Jail within a Jail: Concealment and Unveiling as Narrative Structure in Colson Whitehead's The Nickel Boys." *Critique: Studies on Contemporary Fiction* 63 (2): 204-219.

Meierhenrich, Jens. 2024. *The Violence of Law: The Fromation and Deformation of Gacaca Courts in Rwanda*. Cambridge University Press.

Mieszkowski, Jan. 2012. *Watching War*. Stanford University Press.

Murray, A., 2010. *Giorgio Agamben*. Routledge.

Murray, Alex and Jessica Whyte. 2011. *The Agamben Dictionary*. Edinburgh University Press.

Nashef, Hania A.M. 2009. *The Politics of Humiliation in the Novels of J.M. Coetzee*. Routledge.

Nussbaum, Martha C. 2004. *Hiding from Humanity: Disgust, Shame, and the Law*. Princeton University Press.

Özpınar, Ceren. 2024. *Art, Feminism, and Community: Feminist Art Histories from Turkey 1973-1998*. Oxford University Press.

Paffenroth, Kim. 2006. *Gospel of the Living Dead: George Romero's Vision of Hell on Earth*. Baylor University Press.

Seymour, David, M. "The Purgatory of the Camp: Political Emancipation and the Emancipation of the Political." In *Giorgio Agamben: Legal, Political and Philosophical Perspectives*, edited by Tom Frost. Routledge.

Smith, David Michael. 2023. *Endless Holocausts. Mass Death in the History of the United States Empire.* NYU Press.

Teodorescu, Adriana. 2019. *Death within the Text: Social, philosophical and Aesthetic Approaches to Literature.* Cambridge Scholars Publishing.

Whitehead, Colson. 2019. *The Nickel Boys*. Doubleday.

پژوهشنامهٔ ادبیات کردی

بهار و تابستان ۱۴۰۵

دوره دوازدهم، شمارهٔ ۱، پیاپی ۲۱

بازنمایی حیات برهنه در ادبیات و سینما: تحلیلی آگامبنی از طردشدگی در *دیوار* اثر ییلماز گونی و *پسران نیکل* اثر کولسون وایتهد

ایرج سلیمان‌جهان [۱] (نویسندهٔ مسئول)

شهناز گیشگی [۲]

۱. استادیار زبان انگلیسی و دروس عمومی، دانشکده مهندسی صنایع و مدیریت، دانشگاه صنعتی شاهرود، شاهرود، ایران

۲. کارشناس ارشد زبان و ادبیات فارسی، نویسندهٔ مستقل، شاهرود، ایران

DOI: 10.22034/JOKL.2026.64461

نوع مقاله:
پژوهشی اصیل شماره

صفحات: ۸۸–۷۱

تاریخچهٔ مقاله:
دریافت مقاله:
۱۱ مرداد ۱۴۰۴
دریافت نسخه بازنگری‌شده:
۱ تیر ۱۴۰۵
پذیرش :
۷ مرداد ۱۴۰۵
انتشار:
۱ شهریور ۱۴۰۵

نشانی الکترونیک نویسندگان:
1. irajsoleymanjahan@shahrood.ac.ir
2. Shahnazgishgi@gmail.com

چکیده

این پژوهش با تکیه بر مفاهیم نظری جورجو آگامبن، به مقایسهٔ فیلم *دیوار* ساختهٔ ییلماز گونی و رمان *پسران نیکل* اثر کولسون وایتهد می‌پردازد. بر مبنای این فرض بنیادین که اردوگاه کار اجباری، همان‌گونه که آگامبن در آثار کلیدی خود چون *انسان مقدس* و *بازمانده‌های آشویتس* تبیین کرده است، به الگویی مسلط برای فهم سیاست مدرن بدل شده است، این مطالعه در پی یافتن نمودهای این الگو در بافت‌های تاریخی–سیاسی ترکیه و ایالات متحده است و نشان می‌دهد چگونه زندگیِ کردهای ترکیه و آفریقایی آمریکایی‌ها از خلال سازوکار «حذفِ ادغامی» شکل می‌گیرد، به‌گونه‌ای که سوژه‌ها همزمان در نظم سیاسی ادغام و از آن طرد می‌شوند؛ به علاوه، حاکمیت از طریق تعلیق قانون و اعمال خشونت، سوژه‌هایی مطیع شبیه «موزلمان» تولید می‌کند که در موقعیتی همانند با «انسان مقدس» قرار دارند. در این وضعیت، ناممکن‌بودن مرگی معنادار به‌مثابه آخرین تکنیک حاکمیت، هم معنای حیات و هم دلالت‌های مرگ آنها را نفی می‌کند. این دو اثر تحقق عینی آن چیزی هستند که آگامبن آن را پارادایم عصر مدرن می‌داند و نشان می دهد که کردهای ترکیه و آمریکایی‌های آفریقایی‌تبار در حال تجربه همان وضعیت‌هایی هستند که ساکنان آشویتس از سر گذرانده‌اند. این مطالعه استدلال می‌کند که وضعیت اردوگاهی، نه یک استثنا در گذشته، بلکه ساختاری تداوم یافته در جهان معاصر است که زیست جمعی کردهای ترکیه و سیاه پوستان آمریکا را همچنان شکل می‌دهد و از دید آگامبن، این وضعیت می‌تواند به الگویی جهانی بدل شود و سرنوشت بالقوهٔ همهٔ انسان‌ها در جهان مدرن را رقم بزند.

واژگان کلیدی: اردوگاه، انسان مقدس، آمریکایی‌های آفریقایی‌تبار ، قانون، کردهای ترکیه، موزلمان

استناد: سلیمان‌جهان، ایرج؛ گیشگی، شهناز (۱۴۰۵) «بازنمایی حیات برهنه در ادبیات و سینما: تحلیلی آگامبنی از طردشدگی در *دیوار* اثر ییلماز گونی و *پسران نیکل* اثر کولسون وایتهد»، *پژوهشنامهٔ ادبیات کردی*، ۱۲ (۱)، ۸۸–۷۱.

۱ـ مقدمه

فیلم *دیوار* (۱۹۸۳)، ساختهٔ ییلماز گونی، فیلم‌ساز معترض کرد اهل ترکیه، که در همان سال نامزد دریافت نخل طلای جشنواره کن شد، به زندگی زندانیان در یکی از زندان‌های ترکیه پس از کودتای ۱۹۸۰ می‌پردازد، رویدادی که عموماً نقطهٔ عطفی در تاریخ معاصر ترکیه تلقی می‌شود. داستان فیلم، حول محور چند بند مختلف در زندانی سازمان یافته است؛ چند بندی که به مردان، زنان، نوجوانان (حدود ۱۶ تا ۲۰ ساله) و کودکان–بند شماره ۴– (تقریباً بین ۶ تا ۱۴ ساله) و آنارشیست‌ها اختصاص دارند. اگرچه «*دیوار* مضمون ملت جهان سوم را به‌مثابهٔ مکانی برای حبس و سرکوب بیان می‌کند» (Göknar, 2013:281)، با این‌حال گویی بر زندگی کردها به‌عنوان اقلیتی طردشده در ترکیه که حاکمیت با توسل به شبکه‌ای متشکل از قانون، خشونت، و سرکوب، می‌کوشد تا افراد مطیع آن را جذب و کردهای سرکش را حذف کند، تمرکز خاصی دارد. هرچند گونی در صدد نمایش خشونت‌های غیرانسانی دولت ترکیه علیه کردهاست، اما به سطحی ژرف‌تر نیز اشاره دارد: تداوم الگوی اردوگاه که با فروپاشی امپراتوری عثمانی آغاز شد و تاکنون نیز ادامه یافته است. نمونهٔ معاصر این تداوم را می‌توان در بازداشت بدون اتهام حقوقی و صرفاً سیاسی صلاح‌الدین دمیرتاش در سال ۲۰۱۵ و تداوم زندانی‌بودن او تا امروز مشاهده کرد. فیلم *دیوار*، عمدتاً از منظر کودکان زندانی روایت می‌شود و خشونت‌های اعمال‌شده از سوی مسئولان و نگهبانان زندان، از جمله خشونت فیزیکی، تجاوز، تحریف قانون، و تحقیر انسانی را، نه به‌عنوان انحرافی مقطعی، بلکه بخشی جدایی‌ناپذیر از سیاست‌ورزی نظام‌مند دولت ترکیه در قبال کردها بازنمایی می‌کند.

رمان *پسران نیکل* (۲۰۱۹) که در سال ۲۰۲۰ موفق به کسب جایزه پولیتزر در بخش ادبیات داستانی شد، به بازنمود رویدادهایی واقعی می‌پردازد که نوجوانان سیاه پوست آمریکایی را در مدرسهٔ اصلاح و تربیت «دوزیر[1]» در ایالت فلوریدا برای بیش از یک قرن به اسارت و انجام و تحمل اموری غیرانسانی واداشته بود. این مدرسه که عنوان «اصلاحی» را یدک می‌کشید، در واقع محل تجاوز، شکنجه، خشونت، و تحقیر کسانی بود که برای حضور در جامعهٔ سفیدمحور آمریکا «نامناسب» تشخیص داده شده بودند. ال‌وود، شخصیت اصلی رمان، با این تصور وارد مدرسه می‌شود که می‌تواند در آن خود را اصلاح کرده و پیشرفت کند، اما خیلی زود درمی‌یابد که مدرسه در حقیقت زندانی است با رسالتی معکوس: نه اصلاح، که حرمت شکنی انسان، زندگی و مرگ. با توجه به این‌که مدرسهٔ دوزیر به مدت ۱۱۱ سال به فعالیت خود ادامه داد و همواره هدفش حذف و ناپدیدسازی سیاه‌پوستان بوده است، به‌نظر می‌رسد آن‌چه در آنجا رخ داده فراتر از سوءاستفاده‌های شخصی مسئولان بوده باشد، بلکه الگویی بنیادی در پس آن نهفته است که تحت پوشش قوانینی مانند جیم کرو[2]، وضعیت استثنا علیه سیاه‌پوستان آمریکایی را تثبیت می‌کرد.

الگویی که آگامبن آن را به‌عنوان ویژگی شاخص عصر مدرن معرفی کرده بود، در آینده‌ای تاریک و در کشورهای مختلف جهان ظهور یافت. با این‌حال، از آن‌جا که این مکان‌ها عمدتاً خارج از حوزهٔ قانون رسمی هستند، راه‌های اندکی برای بازشناسی این الگو وجود دارد. با تکیه بر دیدگاه آگامبن که اندیشه را «درگیری انتقادی رادیکال و بی‌وقفه به زمان حال در پیوند با گذشته» می‌داند (LaCapra, 2004:192)، این پژوهش در پی بازنگری این سویهٔ تاریک از الگوی اردوگاه در ترکیه و ایالات متحده است؛ الگویی که در *دیوار* و *پسران نیکل* تجلی یافته است. هدف این مطالعه، بررسی این دو اثر در راستای آشکارسازی حضور الگوی اردوگاه در جهان مدرن است، همان الگویی که آگامبن آن را بنیان سیاست مدرن می‌داند.

۲- پیشینه پژوهش

مقالهٔ «هنرمندان ترکِ مهاجر، هنرمندان اروپایی: باز/کشفِ شبکه‌ای از هنرمندان ترک–اروپایی در آلمانِ غربی و اروپا در دههٔ ۱۹۸۰» با بررسی پیامدهای کودتای ۱۹۸۰ ترکیه، به شکل‌گیری دیاسپورای هنری در اروپا و ایجاد شبکه‌ای فراملی از هنرمندان مهاجر می‌پردازد. نویسنده با تمرکز بر هنرمندان کمتر مطالعه‌شده، نشان می‌دهد که این تولیدات فرهنگی فراتر از چارچوب‌های

1. Dozier School
2. Jim Crow

ملی قابل فهم‌اند. به باور نویسنده، در این میان، آثاری چون *دیوار* اثر ییلماز گونی به‌عنوان نمونه‌هایی از این پیوندهای فراملی، امکان بازاندیشی در نسبت میان مهاجرت و تولید هنری را فراهم می‌کنند.

مقالهٔ «سینمای سومِ ییلماز گونی» نوشتهٔ حسین کازان با قرار دادن سینمای ییلماز گونی در چارچوب نظری «سینمای سوم»، او را به‌عنوان برجسته‌ترین نمایندهٔ این رویکرد در بافت ترکیه معرفی می‌کند. نویسنده با تکیه بر خاستگاه‌های ضداستعماری و سیاسیِ سینمای سوم، نشان می‌دهد که آثار گونی با تمرکز بر سوژه‌های فرودست، نقد ساختارهای قدرت و نابرابری، و بهره‌گیری از واقع‌گرایی اجتماعی، در پی ایجاد آگاهی انتقادی‌اند. در این میان، فیلم‌هایی چون *دیوار* نمونه‌هایی از سینمایی متعهد و مقاومت‌محور، بازنمای خشونت ساختاری و سرکوب سیاسی‌اند.

گرچه پژوهش‌هایی پیرامون آثار ییلماز گونی و مسئلهٔ کردها در ترکیه انجام شده است، مطالعاتی که به‌طور خاص به فیلم *دیوار* و تحلیل‌های انتقادی آن بپردازند، اندک‌اند. در مقابل، رمان *پسران نیکل* توجه بالایی را در میان محققان جلب کرده است. به‌عنوان نمونه، پائولا مارتین–سالوان درصدد است تا تجربه زندان را «در چارچوب تقابل میان بیرون و درون، با گذر از دیالکتیک‌های حقوقی و اخلاقی میان آزادی و حبس» بررسی کند و این موضوع را با دوگانگی‌های «آشکار–پنهان و عمومی–خصوصی» و همچنین تم «حبس–رستگاری» که از ویژگی‌های روایت‌های زندان سیاه‌پوستان آمریکایی است، پیوند می‌دهد (2021:204). جونیور (۲۰۲۳) با استناد به نظریهٔ مرگ-سیاست[1] از آشیل امبمبه[2]، استدلال می‌کند که نیکل «خشونتی را پنهان می‌کند که برای حفظ توهم آزادی در آمریکا ضروری است» (۳۱۰) و این مدرسه «مدلی از کنترل مرگ سیاست دولت، مشابه برده‌داری مزارع کشاورزی، که هدف آن حبس، کنترل و قتل آمریکایی‌های آفریقایی‌تبار است» (۲۹۸). مطالعات فراوان دیگری نیز بر روی *پسران نیکل* صورت گرفته که به موضوعاتی همچون برده‌داری، تروما، نژاد، هویت سیاه پوستان ، استعمار، خشونت و بی‌عدالتی ساختاری پرداخته‌اند. با این‌حال، هیچ‌یک از این مطالعات با بهره‌گیری از مفاهیم آگامبن همچون حذف ادغامی، *قانون* و موزلمان به تحلیل این رمان نپرداخته‌اند، مفاهیمی که رمان، به زعم نگارنده، ظرفیت بالایی برای آن‌ها دارد. افزون بر این، ساختارهایی چون نیکل در بسیاری از جوامع جهان قابل شناسایی‌اند و امکان تحلیل تطبیقی رمان را فراهم می‌آورند، اما تقریباً می‌توان گفت اغلب مطالعات موجود، تنها به متن رمان محدود مانده‌اند و آن را در بافت جهانی و عام مورد بررسی قرار نداده‌اند. این پژوهش در پی آن است که این دو خلأ نظری را پر کند.

۳- مبانی نظری

یکی از رادیکال‌ترین و بحث‌برانگیزترین گزاره‌های آگامبن، ادعای او مبنی بر این است که «اردوگاه کار اجباری، پارادایم[3] زیست‌سیاستِ دوران مدرن است» (1998:181). با این بیان، آگامبن صرفاً هشدار نمی‌دهد که همهٔ انسان‌ها به‌زودی از حقوق خود محروم خواهند شد یا به خواست و ارادهٔ حاکمیت و قدرت واگذار می‌شوند؛ بلکه او تأکید دارد که «کوشیده‌ام همان روش تبارشناختی و پارادایمی را به‌کار ببندم که فوکو به‌کار می‌برد» (Durantaye, 2009:215).

فوکو در کتاب *نظارت و تنبیه*، مفهوم «ساختار سراسربین[4]» را به‌مثابه پارادایم دوران مدرن معرفی کرده بود، الگویی که بر قدرت انضباطی و کنترل حکمرانی دولت استوار است. اگرچه طرح جرمی بنتام[5] برای زندانی با معماری سراسربین در سال ۱۷۹۴ در لندن محقق شد، اما مفهوم ساختار سراسربین نزد فوکو ناظر بر «مختصات سیاسیِ پنهانِ عصر بنتام بود: ساختارهای تاریخی عمیقی که در پسِ پدیده‌های سطحی قرار داشتند» (Durantaye, 2009:215) .

قدرت دیگر به‌صورت مستقیم و فیزیکی، از طریق شکنجه، قطع اندام یا اعدام مجرمان در انظار عمومی اعمال نمی‌شود، بلکه تغییری پارادایمی رخ داده است که طی آن، افراد تحت نظارت دائمی و بی‌وقفه‌ای قرار می‌گیرند که هدف آن، اعمال کنترل کامل، جداسازی و به حاشیه راندن، نرمال‌سازی، و ایجاد ترس درونی‌شده است، ویژگی‌هایی که دولت‌های مدرن را تعریف

1. Necropolitics
2. Achille Mbembe
3. Paradigm
4. Panopticon
5. Jeremy Bentham

می‌کنند. آن‌چه فوکو در ایدهٔ ساختار سراسربین بنتام یافت، صرفاً ساختاری برای کنترل زندانیان نبود، بلکه الگویی عمیق و ساختاری بود که معنای آن، انضباط خاموش، نظارت مداوم، و مدیریت فراگیر انسان‌ها بود.

نظریه‌پردازی آگامبن پیرامون اردوگاه درمقام پارادایم دوران مدرن، تداوم‌بخش مفهوم‌پردازی فوکو از ساختار سراسربین است، زیرا این پارادایم نیز تبیینی از وضعیت کنونی و آینده‌ای تاریک به‌دست می‌دهد. آگامبن نیز، همانند فوکو، مفاهیمی چون انسان مقدس، اردوگاه، وضعیت استثنا و موزلمان را نه‌فقط به‌منزلهٔ نمونه‌های تاریخی واقعی، بلکه به‌عنوان «پارادایم‌هایی در نظر می‌گیرد که کارکرد آن‌ها شکل دادن و فهم‌پذیر ساختن یک بستر تاریخی- مسئله‌مند گسترده است» (1998:II). مفهوم پارادایم در اندیشهٔ آگامبن به ما یاری می‌رساند تا حال را از منظر آینده ببینیم و مسیر تحولات آتی را تشخیص دهیم. نه اردوگاه‌های واقعی اروپا که در آن‌ها انسان‌های بی‌شماری بازداشت، شکنجه و کشته شدند و نه زمینه‌هایی که این وقایع در آن رخ دادند استثنا نبودند؛ برعکس، این اردوگاه‌ها خصیصه‌های بنیادین دوران مدرن را عیان می‌سازند. به‌زعم آگامبن، الگوی اردوگاه کار اجباری «رویکردی روش‌شناختی برای فهم مسائل» (Agamben, 2001:19) فراهم می‌کند و دلالت بر پدیده‌ای نوظهور، ساختاری و بنیادی دارد که در اردوگاه‌ها تحقق یافته و در اکنون و آینده‌ای تاریک به وضعیت غالب بدل خواهد شد.

نقد آگامبن بر ساختارهای سیاسی مدرن بر این نکته استوار است که «زندگی برهنه» توسط قدرت حاکم در مکان‌هایی مانند اردوگاه به وجود می‌آید. در این چارچوب، از دید آگامبن، «اردوگاه» هم یک واقعیت عینی است ــ مانند اردوگاه‌های نازی و کمپ دلتا درخلیج گوانتاناموــ و هم فهمی نظری از سازوکارهایی است که از طریق آن‌ها «وضعیت استثنایی» در عرصهٔ فضا و مکان عینیت می‌یابد. اردوگاه به عنوان فضایی استثنایی جایی است که خارج از نظم حقوقی حاکم قرار دارد ولی خارج از کنترل حاکم نیست و به این معنی:

> ترکیبی از قانون و واقعیت که در آن این دو به‌طور کامل از یکدیگر تمایزناپذیر شده‌اند. [...] تنها از آن رو که اردوگاه‌ها فضایی استثنایی را شکل می‌دهند ــ فضایی که در آن نه‌تنها قانون به‌طور کامل معلق می‌شود بلکه واقعیت و قانون به‌طور کامل در هم آمیخته و خلط می‌شوند ــ هر امری در اردوگاه‌ها حقیقتاً ممکن می‌گردد. (Agamben, 1999: 51)

اردوگاه فضایی است که در آن وضعیت استثنایی به قاعده‌ای عام تبدیل می‌شود و شکلی دائمی می‌یابد. به این ترتیب تولد موزلمان که «نه‌تنها اثربخشی قدرت زیستی را نشان می‌دهد، بلکه رمز پنهان آن را نیز فاش می‌سازد» ممکن می‌شود و «زندگی‌ای برهنه، غیرقابل انتساب و غیرقابل گواهی» نیز نشانه‌های آن هستند (Agamben, 1998: 156). اردوگاه فقط یک رویدادی که در فضای سیاسی گذشته اتفاق افتاد نیست، بلکه ساختاری بنیادین و همزمان پنهان است که فضای سیاسی انسان مدرن را تا به امروز شکل داده است.

این پژوهش بر مبنای رویکردی کیفی و با بهره‌گیری از «روش تطبیقی» به تحلیل هم‌زمان فیلم دیوار و رمان پسران نیکل می‌پردازد. معیار انتخاب این دو اثر هم‌پوشانی آن‌ها در بازنمایی ساختارهای سرکوب، تجربهٔ زیست در نهادهای شبه‌اردوگاهی و انطباق آن‌ها با چارچوب نظری زیست‌سیاسی است. هر دو متن، در بسترهای تاریخی و جغرافیایی متفاوت، وضعیت‌هایی را به تصویر می‌کشند که در آن‌ها سوژه‌ها در معرض تعلیق قانون، خشونت نهادی و تقلیل به زیست صرف قرار می‌گیرند که امکان مقایسه‌ای معنادار را فراهم می‌سازد.

در سطح تحلیلی، مفاهیم محوری اندیشهٔ جورجو آگامبن یعنی حیات برهنه، وضعیت استثنا و موزلمان به‌منزلهٔ مقولات مفهومی در تحلیل به کار گرفته شده‌اند. حیات برهنه از خلال شاخص‌هایی چون سلب حقوق، حذف عاملیت و فروکاست سوژه به بدن زیستی در هر دو اثر شناسایی می‌شود؛ وضعیت استثنا از طریق نشانه‌هایی نظیر تعلیق عملی قانون، مشروعیت‌بخشی به خشونت و استثنایی‌شدن رویه‌های نهادی تحلیل می‌گردد؛ و موزلمان به‌عنوان حد نهایی این فرایند، در قالب سوژه‌ای فاقد اراده، صدا و امکان مقاومت مورد بررسی قرار می‌گیرد. بدین‌ترتیب، روش تطبیقیِ این پژوهش نه بر شباهت‌های سطحی، بلکه بر تشابه ساختاری و مفهومی استوار است و می‌کوشد با قرار دادن این دو متن در یک افق نظری مشترک، منطق زیست‌سیاسی حاکم بر آن‌ها را آشکار سازد.

۴- تحلیل

۴-۱- حذف ادغامی: کردهای ترکیه و سیاه پوستان آمریکا در بستر تاریخی-سیاسی

در هر دو کشور ترکیه و ایالات متحده، سیاست و قانون به‌طور کامل درهم تنیده‌اند و سیاست به معنای «امکان تعلیق حاکمیت قانون در وضعیت استثنا» تلقی می‌شود (Murray, 2010:185). سیاست و قانون در رابطه با کردها و سیاه‌پوستان آمریکا، به نوبهٔ خود نشان می‌دهد که دولت‌های ترکیه و آمریکا همواره در پی یافتن مکان‌ها و حوزه‌هایی بوده‌اند که اقلیت‌ها در آن‌ها به‌راحتی سرکوب، نفی و ترجیحاً ریشه‌کن شوند، روندی که منجر به آلودگی قانون به شمار زیادی از موارد وضعیت استثنا شده و در نتیجه، وضعیت استثنا به قاعده، و نظم قانونی به استثنا تبدیل شده است. تحقق وضعیت استثنا باعث می‌شود کردها در ترکیه و سیاه‌پوستان در آمریکا همزمان در وضعیتی باشند که به طریقی همزمان هم عضوی از اندرون‌اند، و این یعنی بی‌گناه محسوب می‌شوند، و هم بیرون از آن، جایی که «گناه آن‌ها به آینده یا عرصهٔ احتمالی منتقل شده است» و به بهانهٔ آن «افراد می‌توانند زندانی، تحت نظارت الکترونیکی یا بازداشت شوند» (Kramer and Oleson, 2022:102). حذف ادغامی به حاکم اجازه می‌دهد به‌طور دلخواه بین کسانی که می‌توانند هم‌زمان زندگی سیاسی و زیستی داشته باشند و دیگرانی که زندگی سیاسی‌شان باید از آن‌ها سلب و آن‌ها را به *انسان مقدس* تبدیل کرد تمایز بگذارد.

از زمان شکل‌گیری کشور ترکیه پس از فروپاشی امپراتوری عثمانی و در پی جنگ جهانی اول، دولت‌های ترکیه بارها وضعیت استثنا را تحت عناوین مختلف اعلام کرده‌اند که بیشتر آن‌ها با هدف نفی کردها از همهٔ عرصه‌های اجتماع بوده است. دولت‌های ترکیه با اعمال این موارد متعدد استثنا و حذف ادغامی، «تلاش کرده‌اند بدن‌ها و جمعیت‌های مشخصی را به انسان مقدس تبدیل کنند و آن‌ها را به زندگی برهنه تنزل دهند» که همهٔ این‌ها واقعیت «تلاش‌های دولت ترکیه برای اعمال اقتدار خود بر کردها» را شکل داده است (Açiksöz, 2020:9). به‌طور کلی، «ساختار مرگ‌سیاستِ قوم محور[1]» که در حاکمیت ترکیه نهفته است، درصدد «تقدیس» حاکمیت ترکیه بوده است، در حالی که در مقابل، کردها دچار «انسان مقدس شدن» شده‌اند (Açiksöz, 2020:10). کردها که در طول قرن بیستم تحت عناوینی چون «ترک‌های کوهی» و «شهروندان جنوب شرقی ترکیه» وارد ساختار رسمی شدند، همزمان با موارد متعدد وضعیت استثنا از جامعه جداسازی شده‌اند که مهم‌ترین آن‌ها پس از کودتای ۱۹۸۰ بود، کودتایی که به «اعمال وضعیت فوق‌العاده در ۱۴ استان ترکیه [که اکثر جمعیت آن‌ها کرد هستند] برای شش ماه و سپس تمدید آن برای ۴۶ باردیگر» انجامید (Kadioglu, 2013:150). تمدید مکرر وضعیت فوق‌العاده توسط دولت‌ها، خط مرز میان قاعده و استثنا را مخدوش کرده و وضعیت استثنایی دائمی علیه کردها در ترکیه معاصر ایجاد کرده است.

به‌طور مشابه، سیاه‌پوستی در ایالات متحده ابزار حاکم برای حذف تقریباً تمام سیاه‌پوستان بوده است؛ به بیان دیگر، سیاه‌بودن به حاکم «مجوز استثنا و نفی» اعطا می‌کند و در نتیجه «خشونت حاکم سفیدپوستی را آشکار می‌سازد که حوزه تمایز میان خشونت و قانون را می‌گشاید که خود به سیاست حذف ادغامی می انجامد» (Demirtürk, 2019:62). وضعیت کنونی سیاه‌پوستان در آمریکا به تعریفی از «صرف سیاه‌پوستی به‌مثابه شکلی از زندگی برهنه» منجر شده است؛ به زبان دیگر، «سیاه‌پوستی غالباً تنها در قالب استثنا و نفی در نظم حقوقی پذیرفته شده است (یعنی ظرفیت آن برای مطیع‌شدن). این حذف ادغامی به‌طور تاریخی سیاهان را همزمان در درون و بیرون تصور ملی آمریکا قرار داده است—چه به لحاظ حقوقی، چه سیاسی و چه زیست اجتماعی» (Desautels-Stein, 2023:74). حذف ادغامی به تکنیکی مدرن برای یافتن گناه بالقوه‌ای که همه افراد در آن اشتراک دارند بدل شده است و به حاکم این امکان را می‌دهد که همهٔ افراد «نامطلوب[2]» را مطیع قانون، خشونت، زندگی بی‌روح و مرگ بی‌معنا کند.

۴-۲- قانون و خشونت

یکی از موضوعات اصلی آگامبن حول این ایده می‌چرخد که میان سیاست و قانون همدستی پنهانی وجود دارد و قانون توسط سیاست آلوده شده است؛ این مدعا در فیلم *دیوار* و رمان *پسران نیکل* به‌صورت مکرر بازتاب یافته است. در صحنه آغازین *دیوار*،

1. Ethno-necropolitical structure
2. Unwanted

اعلامیه‌ای پخش می‌شود که در آن اسامی زندانیانی که باید روز بعد به دادگاه بروند خوانده می‌شود. به‌طور مشابه، در *پسران نیکل* چهار راه برای خروج از مدرسه ذکر شده که در دومین راه آن «ممکن است دادگاه دخالت کند» (۱۰۳) بیان می‌شود. با این حال، قانونی که قرار است از حقوق افراد حمایت کند، خود دارای پرونده‌های جنایی است. این امر نشان‌دهنده اتحاد قدرت‌مند قانون و سیاست به‌عنوان تجسم قدرت حاکم بر زندگی کردها در ترکیه و آفریقایی‌تبارهای آمریکا به‌عنوان حاملان این هم‌دستی شوم است. در مورد کردها در پی کودتای ۱۹۸۰، «۱.۷ میلیون نفر در فهرست سیاه، ۶۵۰ هزار نفر بازداشت و ۲۳۰ هزار نفر در دادگاه محاکمه شده‌اند. ۵۱۷ نفر محکوم به اعدام، ۳۰۰ مورد مرگ مشکوک و ۱۷۱ نفر در جریان شکنجه کشته شده‌اند؛ ۵۰ نفر اعدام، ۱۶ نفر در هنگام فرار از نیروهای نظامی کشته و ۳۰ هزار نفر از کار بیکار شده‌اند که شامل ۳۸۵۴ معلم، ۹۵ استاد دانشگاه و ۴۷ قاضی می‌شود و ۳۰ هزار نفر به‌عنوان پناهنده سیاسی کشور را ترک کرده‌اند» (Özpınar, 2024:56). در آمریکا، علاوه بر تاریخ طولانی برده‌داری، کشتار و ترور سیاه‌پوستان، «بیش از چهار هزار سیاه پوست آمریکا در طول قرن بیستم به اتهام جرایم سنگین محکوم و اعدام شدند» که بیشتر آن‌ها ناعادلانه و «به‌طور نامتناسب به آنها اعمال شدند»، همراه با ترورهای سیاسی حل‌نشدهٔ رهبران و نخبگان سیاه‌پوست، مانند مالکوم ایکس، که توسط افرادی «با احتمال ارتباط با اف‌بی‌آی و اداره پلیس نیویورک» کشته شدند (Smith, 2023:44-45). «رابطهٔ بنیادین قانون با زندگی» (Meierhenrich, 2024:77) خود را در رها شدگی افراد و قانونی‌کردن خشونت نسبت به آنها نشان می‌دهد.

نتیجهٔ حضور کودکان در دادگاه و انتظار راهی «جادویی» یا «مداخله‌ای الهی» (Whitehead, 2019:108-9) از سوی قانون برای پسران در *نیکل*، در نهایت، همان ادامه زندگی آنان در زندان و فضای خشونت‌بار حاکم است. اتحاد ثمربخش قانون و سیاست، همراه با خشونت متعاقب آن، ترکیه را برای کردها و آمریکا را برای سیاه‌پوستان به «محدوده ای از زندگی برهنه» تبدیل کرده است که در آن «نقطهٔ تقاطع پنهان میان مدل‌های حقوقی–سازمانی و زیست–سیاسی قدرت» (Agamben, 1998:6) نمود می‌یابد و جوهرهٔ زندگی برهنه به‌عنوان کارکرد واقعی حاکم شکل می‌گیرد. با مبهم‌کردن مرزهای قانون در وضعیت استثنا، قدرت حاکم، خشونت را وارد قانون می‌کند و اجازه می‌دهد که «زمانی که مردم در خارج از قانون معلق شده‌اند، هر چیزی ممکن شود» (Frevert, 2020:36). هر دو مکان، *نیکل* و بند شماره ۴ ، درواقع فضاهایی هستندکه قانون در آن‌ها به شکل «جهان موازی حقوقی که به نام قانون شناخته می‌شود» (Butler, 2020:61) سایه‌وار حضور دارد. خشونت، تکنیکی اساسی در شکل‌گیری زندگی برهنه است که وایت‌هد و گونی به‌عنوان «تنها اهرمی بزرگ به‌اندازهٔ کافی برای به حرکت درآوردن» (Whitehead, 2019:64) ترکیه و آمریکا به آن اشاره می‌کنند. خشونت تنها حالتی که وضعیت مردم بند شماره ۴ و نیکل را برجسته می‌کند نیست، بلکه دلیل وجود این ساختارهای زندان است، زیرا اینها اردوگاه‌های پساآشوویتسی پارادایم جهان مدرن هستند.

در ساختاری که قانون به ارادهٔ حاکم تبدیل می‌شود، خشونت وسیله‌ای برای اجرای آن اراده است، به گونه‌ای که خشونت دیگر ابزاری برای حفظ نظم نیست بلکه ابزاری برای «خلق زندگی و رها شدگی به مرگ [1]» می‌شود. کودکان در فیلم *دیوار* وقتی مسئولی می‌گوید «در عدس آهن وجود دارد و کالری آن زیاد است» با پاسخ یکپارچه «بله» کودکان مواجه می‌شود و به همین دلیل کتک می‌خورند؛ یکی از آن‌ها آن‌قدر سخت کتک می‌خورد که تا پایان فیلم یک چشمش بسته است. وقتی زاپاتا شعری درباره شرایط سختشان در زندان سرود و جافر ــ یک نگهبان خشن زندان ــ را خدای زندان می‌نامد و همه را به کشیدن سیگار و فراموشی دعوت می‌کند، به شیوه‌ای جدید کتک می‌خورد. او توسط چند نگهبان کنترل می‌شود و فلک می‌شود، چیزی که وضعیت را وحشتناک‌تر می‌کند، فریادهای او هنگام شکنجه از بلندگو پخش می‌شود تا همه در تمام بندها، از کودکان بسیار کوچک گرفته تا زنان و سالمندان، آن را بشنوند. همهٔ آن‌ها وقتی شپش در بدنشان پیدا می‌شود کتک می‌خورند اگرچه آنان ماههاست فرصتی برای استحمام نداشته اند. نجدت مجبور می‌شود آلت تناسلی خود را به همه نشان دهد چون چهره و پوستش ظاهری بیش از حد لطیف و زنانه‌گونه دارد و وقتی شورشی در زندان آغاز می‌شود، همه گلوله باران می‌شوند بدون اینکه کسی به

1. Make live and let die

پیامدهای آن توجه کند. خشونت هنجار روزانه و هویت اردوگاه است و در بند شماره ۴ این چنین «وضعیت‌های افراطی به رژه روزمره زندگی بدل می‌شوند» (Agamben, 1998:49).

به طور مشابه، در *نیکل* نیز همین وضعیت وجود دارد. ال‌وود و تقریباً همه شخصیت‌های دیگر بارها به کاخ سفید برده می‌شوند و کتک می‌خورند که بسیاری از آن‌ها بیهوش بازگردانده می‌شوند، زیرا « کاخ سفید قانون را اجرا می‌کرد و همه اطاعت می‌کردند» (Whitehead, 2019:49). خشونت فیزیکی مشابهی در *نیکل* وجود دارد و تمام پسران حتی برای کوچک‌ترین تخلفات به طور منظم کتک می‌خورند. همانند پسران بند شماره ۴، تقریباً همه آن‌ها روی بدنشان جای زخم دارند. اما اوج خشونت در کاخ سفید تجلی می‌یابد، جایی که پسران یک به یک آنجا برده می‌شوند تا مجازات‌های سخت و شدید ببینند. کاخ سفید تداعی‌کننده مرگ و قتل است، جایی که ممکن است پسران هرگز آزاد نشوند یا با جراحات شدید و هفته ها رنج سلول انفرادی از آن بیرون بیایند. شکل دیگری از خشونت در قالب مسابقات بوکس ظاهر می‌شود. برخی از پسران مجبور می‌شوند در مسابقات بوکس وحشیانه‌ای شرکت کنند که هدفش سرگرم کردن سفیدپوستان و اثبات برتری زندانیان سفید بر سیاه است، زیرا بوکسورهای سیاه‌پوست دستور دارند ببازند وگرنه از نیکل «حذف» خواهند شد.

مشابه پخش صدای فریادهای شکنجه‌شدگان فلک در *دیوار*، در *نیکل* صدای پنکه‌ها عملکردی مشابه دارد. وقتی ال‌وود ساعت ۱ صبح به کاخ سفید برده می‌شود، همه پسران بیدارند. چند دقیقه بعد، صدای پنکه بزرگی شنیده می‌شود که تا حدی فریادها و ضجه‌های او را خفه می‌کند، اما ترکیب صدای فریاد و پنکه به خشونت روانی بر همه پسران تبدیل می‌شود. در چنین جهانی که «وضعیت استثنا کاملاً با قانون منطبق می‌شود» (Agamben, 1998:49)، خشونت، شکنجه و سرکوب به قاعده تبدیل می‌شوند.

۳-۴- انسان مقدس شدن کردها و سیاه پوستان آمریکا

آگامبن برای تصویرسازی از حاکمیت سیاسی مدرن و سازوکارهای آن به مفهوم اردوگاه‌های نازی‌ها اشاره می‌کند، اما تأکید اصلی او صرفاً بر «آفرینشِ حیاتی که به صورتِ بازنمایی‌شدهٔ این حاکمیت انسان‌گرای نوین، موزلمان، خلق شده» نیست (Seymour, 2013:112)، بلکه هدف اصلی و واقعی حاکم، راهبردی است که هم «خلق زندگی» و هم «رها شدگی به مرگ» را ممکن می‌سازد، چرا که موزلمان تجسم محصول نهایی حاکم است:

> در این‌جا می‌توان عملکرد تعیین‌کنندهٔ اردوگاه‌ها در نظام زیست‌سیاست نازی‌ها را درک کرد. آن‌ها صرفاً محل مرگ و نابودی نیستند؛ بلکه، و مهم‌تر از آن، محل تولید موزلمان‌اند، آخرین مادهٔ زیست‌سیاسی که باید در پیوستار زیستی جدا شود. فراتر از موزلمان تنها اتاق گاز وجود دارد (Agamben, 1998:85).

موزلمان درواقع به فردی اطلاق می‌شود که به‌دلیل سوءتغذیهٔ شدید، همچون مرده‌ای متحرک رفتار می‌کند؛ فردی که «از نظر جسمی متلاشی و از نظر ذهنی فراموشکار است» و به همین دلیل «بر زمین به دنبال غذا می‌خزد و از دور شبیه انسان مسلمانی است که نماز می‌خواند» (Murray, 2010:122). این تعریف دقیقاً منطبق بر وضعیت کودکان بند شماره ۴ است. وقتی سهم نان آن‌ها توسط نگهبانان دزدیده می‌شود و آن‌قدر کم می‌خورند که همیشه گرسنه‌اند، کودکان به سوی بند بزرگسالان روانه می‌شوند تا مثل شعبان درخواست «فقط یک تکه نان» کنند. آن‌ها در گروه‌های چند نفره وارد بند بزرگسالان می‌شوند و از هر بزرگسالی که می‌بینند نان می‌خواهند؛ شعبان همان وضعیتی را دارد که مسلمانان اهل سنت هنگام نماز روزانه دارند؛ دستانش را جلوی شکم جمع می‌کند، به پایین نگاه می‌کند و نیم‌خیز می‌شود و وردی می‌خواند: «آیا نان دارین؟ فقط کمی». با درخواست نان توسط شعبان و دیگرانی مانند او، «خلق زندگی به تصویر این حاکم انسان‌گرای جدید، موزلمان» که همانند «لاشه‌های متحرک، مجموعه‌ای از کارکردهای جسمی در آخرین انقباض» هستند به نمایش گذاشته می‌شود (Améry, 1980:9).

آگامبن بُعدی جدید به مفهوم موزلمان می‌افزاید و می‌گوید «احتمالاً بهترین توضیح برای این واژه در معنای لغوی کلمه عربی مسلم است: کسی که بی‌قید و شرط به ارادهٔ خدا[1] تسلیم می‌شود» (Agamben, 1999:45). در واقع، هم بند شماره ۴ و هم *نیکل* تلاش دارند تسلیم بی‌قید و شرط تمامی زندانیان به حاکم را عینیت بخشند. زندانیان بند شماره ۴ که هیچ امیدی به

1. god

آزادی ندارند، در نهایت تحت فشار خشونت تسلیم می‌شوند. آن‌ها غذای کافی ندارند، مجبور به انجام کار اجباری هستند، هر روز و تقریباً توسط همه کتک می‌خورند، مورد تجاوز قرار می‌گیرند و بدون هیچ پیامدی کشته می‌شوند. اگرچه در ابتدای فیلم نوعی فعالیت، حیات و هیجان در بین زندانیان وجود دارد، *دیوار* مملو از نمونه‌های بی‌شماری از شخصیت‌های موزلمان است که «به حیاتِ برهنهٔ صرف تقلیل یافته‌اند» (Seymour, 2013:112) و توسط قدرت حاکم در درون ساختار زندان تولید شده‌اند. پس از اینکه یکی از زندانیان فلک را تحمل کرد، ضیا از شکنجه جان داد، شعبان پس از تجاوز جافر دچار فروپاشی شد، یکی به انفرادی طویل المدت فرستاده شد، یکی مجبور شد آلت خود را نشان دهد تا ثابت کند دختر نیست، تمام ساکنان بند به تدریج از تعامل منطقی با محیط خود ناتوان می‌شوند و در این شخصیت‌های موزلمان است که «ماهیت به‌خصوص مدرن تصمیم حاکمیت زیست‌سیاسی و زندگی برهنه در برهنه‌ترین و پست‌ترین وضعیت خود به حد مطلق و نهایی خود می‌رسند» (Seymour, 2013:113).

آن‌ها نسبت به یکدیگر بی‌تفاوت شده‌اند، دیگر درد یکدیگر را احساس نمی‌کنند و همچون لاشه‌های لرزان زندگی می‌کنند که «اگرچه زنده‌اند ولی رسماً وجود ندارند» و بدین‌سان «در نقطه صفر زندگی سیاسی حضور دارند» (Adam, 2016:69). این واقعیت که «گویا هیچ موجودی جز از طریق از دست دادن هستی، وقتی هستی غایب است، وجود ندارد» (Blanchot, 1989:31) زندگی شخصیت‌های موزلمان در *دیوار* را توصیف می‌کند و زندان به کارخانه تولید موزلمان تبدیل می‌شود.

به همین نحو، بهترین راهی که تصور می‌شود بتوان از *نیکل* خارج شد، تبدیل شدن به موزلمان است؛ یعنی آن‌ها باید «رفتار خوب» از خود نشان دهند و پسران بتوانند «امتیازات کافی برای ارتقا به درجه آس» کسب کنند. با این حال، کسب این امتیازات برای ارتقا به آس در واقع به معنای «نابود شدن قبل، حین و پس از حضور در مدرسه بود، اگر بخواهیم مسیر کلی را توصیف کنیم» (Whitehead, 2019:108). همانند بند شماره ۴، *نیکل* در ابتدای رمان زنده و پرهیجان به نظر می‌رسد، زمانی که زندانیان احساس می‌کنند می‌توانند تغییر ایجاد کنند و برای عدالت بجنگند، اما در طول رمان، پسران به کارکرد اصلی *نیکل* به‌عنوان ماشین تولید لاشه پی می‌برند و شروع به نشان دادن ویژگی‌های موزلمان می‌کنند: «زندگی او [ال‌وود] در نیکل به راه رفتنی مطیعانه و کند تبدیل شده بود. دوران پس از سال نو بی‌حادثه بود. ... خوابگاه‌ها نسبت به پاییز آرام‌تر شده بودند. دعواها و زد و خوردها نادر شده بود و کاخ سفید خالی مانده بود» (Whitehead, 2019:116).

ال‌وود که برای کسب دانش وارد نیکل شده بود، بارها به خاطر تلاش برای زندگی کردن بر اساس معیارهای مارتین لوتر کینگ جونیور[1] کتک می‌خورد. هنگامی که او در روزهای پایانی حضورش در نیکل تلاش می‌کند تا نقض‌قانون‌هایی که در آنجا رخ می‌داد را افشا کند، به شدت توسط ناظران کتک می‌خورد، به مدت سه هفته به انفرادی فرستاده می‌شود و برنامه ریزی می‌شود که به زودی کشته شود، وضعیتی که او را وامی دارد تا به آنچه مارتین لوتر کینگ جونیور به عنوان باور خود گفته بود دقیق‌تر بیندیشد: «ما را زندانی کنید و ما همچنان شما را دوست خواهیم داشت» (Whitehead, 2019:129)؛ اما برای اولین بار در زندگی‌اش شروع به شک کردن به این باور می‌کند: «نه، او نمی‌توانست با آن جهش به عشق برسد. او نه انگیزهٔ این حرف را می‌فهمید و نه ارادهٔ اجرای آن را داشت» (Whitehead, 2019:147).

وقتی درمی‌یابد که زندگی‌اش خشونت و سرکوب است و در نتیجه «تمام فراروی‌ها به اجبار محو شده‌اند» (Hill، 2012:359)، ال‌وود، به مثابه موزلمان، «مبارزه را متوقف می‌کند» (Whitehead, 2019:116). او از تعامل با دیگران دست می‌کشد و به دنبال حقیقت و عدالت نمی‌رود. او «خودش را فریب داد که پیروز شده است»، در حالی که آنچه واقعاً اتفاق افتاده بود، موزلمان شدن او بود. ال‌وود نیکل را «شکست نداده بود»، بلکه «ویران شده بود». با پذیرش نقش موزلمان در معنای واقعی آن، ال‌وود «شبیه یکی از همان سیاهان بود که دکتر کینگ در نامه‌اش از زندان درباره‌شان صحبت کرده بود، مردمانی که پس از سال‌ها سرکوب آن‌چنان راضی و خواب‌آلود شده بودند که به آن عادت کرده و خوابیدن در آن را به عنوان تخت خود آموخته بودند» (Whitehead, 2019:116).

1. Martin Luther King Jr.

ال‌وود که کارش را با گوش دادن به نوار سخنان دکتر کینگ آغاز کرده بود و تلاش می‌کرد بر اساس اصول او زندگی کند و به خاطر تلاش برای تأیید صحت آموزه‌های دکتر کینگ بارها کتک خورده و خرد شده بود، به‌سان موزلمان «وارد منطقه‌ای از انسانیت شده است که نه تنها کمک، بلکه کرامت و احترام به خود نیز بی‌فایده شده است» (Agamben, 1998: 63).

در هر دو مکان، بند شماره ۴ و *نیکل*، فعالیت بنیادین حاکم تبدیل به تولید «زندگی برهنه» می‌شود (Agamben, 1998:181) و زندگی برهنه به «اصلی‌ترین عنصر سیاسی» تبدیل می‌گردد (Agamben, 1998:90). ترکیه و ایالات متحده تلاش می‌کنند کردها و سیاه‌پوستان را به زیستی تقلیل دهند که نه «انسانی است و نه حیوانی»، بلکه نوعی زیست غیرانسانی است که «در مرزهای دسته‌بندی‌های اخلاقی و سیاسی وجود دارد» (Murray and Whyte, 2011:30). تمام کودکان بند شماره ۴ و *نیکل* در حالتی مبهم بین زیست انسانی و حیوانی وجود دارند، چرا که بهترین روش برای بی ارزش کردن و تحقیر کردها و سیاه‌پوستان «ایجاد وضعیتی است که میان انسان کامل و حیوان قرار گیرند» (Nussbaum, 2004:110). در چنین وضعیتی است که خشونت به تمامی اشکال خود ممکن، قابل اجرا و ضروری جلوه می‌کند: «مفاهیم حق فردی و حمایت حقوقی دیگر هیچ معنایی نداشتند» زیرا حاملان زندگی برهنه «حق داشتن حق را ندارند» و این وضعیت توسط «تولید افراد نامطلوب» پدید می‌آید (Agier, 2011:18). شعبان و ال‌وود تبدیل به موجوداتی ناشناخته می‌شوند که بدنشان مکان تلاقی «انسانیت و غیرانسانیت» و همچنین «وجود و رابطهٔ نباتی» است که بارها و بارها تکرار می‌شود و «به همین دلیل است که عرصهٔ سومِ موزلمان رمز کاملی از اردوگاه است، مکانی نامعلوم که در آن تمام موانع انضباطی نابود شده و همهٔ سدها شکسته می‌شود» (Farrier, 2011:65).

تمام کودکان *دیوار* و پسران نیکل تبدیل به شماره، بدن، پسماند انسانی و موجودات ناخواسته‌ای می‌شوند که در قالب زندگی برهنه اسیر، شکنجه، سرکوب و کشته می‌شوند تا هویت هستی‌شناختی‌شان معلق شود.

اگرچه مدیریت افراد نامطلوب مستلزم وجود نهادهایی شبیه اردوگاه مانند *نیکل* و بند شماره ۴ است، منطق حاکم همچنین نیازمند اعمال شکنجه در فرایند ساخت موزلمان است. شکنجه و خشونت در هر دو اثر به شکل سوءاستفادهٔ جنسی به اوج خود می‌رسد. اگرچه شخصیت‌های مشابه بسیاری در هر دو اثر وجود دارند، شعبان در *دیوار* شباهت‌های فراوانی با کلیتون اسمیت[1] در *پسران نیکل* دارد. فردی ریچ و جافر مسئولیت‌های مشابهی دارند؛ اگرچه آن‌ها نگهبان و مراقب کودکان هستند، زمان خود را همچنین صرف برنامه‌ریزی برای سوءاستفاده از آن‌ها می‌کنند. جافر، که به عنوان خدای بند کودکان شناخته می‌شود، شب‌ها پسران را به مکانی نامعلوم می‌برد، به آن‌ها تجاوز می‌کند و اگر پسران از فرمان او سرپیچی کنند، به شدت کتک می‌خورند. وقتی شعبان در وسط شب برای تجاوز بیدار می‌شود، فوراً اطاعت می‌کند و چند دقیقه بعد با روانی مشوش بازمی‌گردد. پس از بازگشت به جمع دوستانش، همهٔ دوستانش از او اجتناب می‌کنند، زیرا او به نظر می‌رسد «آستانهٔ مرگباری باشد که همه زندانیان دائماً در آستانهٔ عبور از آن هستند» (Agamben, 1999: 51). تمام دوستان شعبان او را نمونه‌ای برای اجتناب می‌دانند، چرا که «همه در حال تجربهٔ لغزش غیرقابل تشخیص و مرگبار به مرحلهٔ موزلمان هستند، جایی که زندگی و مرگ دیگر قابل تفکیک نیستند» (Teodorescu, 2019:35).

شعبان که تاب این وضعیت را ندارد، فرار می‌کند، هرچند این فرار بیشتر شبیه خودکشی است و در نهایت می‌میرد.

بر همین منوال به نظر می‌رسد سرنوشت مشابهی در انتظار کلیتون اسمیت باشد که در «زیرزمین مدرسه سفیدپوستان، مطابق با سنت نیکل» مورد تجاوز قرار می‌گیرد. کلیتون، که به عنوان فردی معرفی شده که «هیچ‌گاه یاد نگرفته بود بجنگد»، طعمه فردی ریچ می‌شود که «سوابق شغلی‌اش الگویی از کودکان درمانده بود» و در نتیجه کلیتون اسمیت پس از آخرین بازدیدش از لوورز لین[2] «نابود شده» تلقی می‌شود (Whitehead, 2019:110-111). کلیتون اسمیت آسیب‌دیده، تحقیرشده و خردشده به بند خود بازمی‌گردد و از کنار ناظران عبور می‌کند که می‌دانند او کجا بوده و چه اتفاقی برایش افتاده است. کلیتون که دچار ترومای شدید، بیگانگی و انزوا شده است، تلاش می‌کند از طریق هیچ‌هایکینگ به خانه خواهرش در گینزویل، فلوریدا،

1. Clayton Smith
2. Lovers' Lane

برود، اما مردی که او را سوار می‌کند، شهردار سابق الینور و عضو هیئت مدیره نیکل است. او کلیتون را به نیکل باز می‌گرداند، جایی که به شدت کتک می‌خورد، کشته می‌شود و در گورستان مخفی به خاک سپرده می‌شود که تا دهه‌ها بسیاری از آن بی‌خبر بودند.

۴-۴- فراتر از موزلمان: نفی مرگ

اگرچه مفهوم موزلمان عمدتاً با زندگی برهنه، خشونت و شکنجه مرتبط است، جایی که فرد از انسانیت و زندگی شایسته‌اش محروم می‌شود، جنبه‌ای مهم دیگر از زندگی موزلمان مربوط به مرگ اوست. موزلمان که دیگر نسبت به آنچه در اطرافش می‌گذرد واکنش نشان نمی‌دهد و توجهی ندارد، از هر نوع زندگی معنادار تهی شده و همچون مرده‌ای متحرک باقی می‌ماند، اما آنچه موزلمان را در اردوگاه متمایز می‌کند «نه صرفاً این است که زندگی او دیگر زندگی نیست، بلکه این است که مرگ او نیز مرگ نیست» (Lewis, 2011:92). آگامبن معتقد است که این ناتوانی در اطلاق مرگ به عنوان مرگ، «وحشت خاصی است که موزلمان به اردوگاه و اردوگاه به جهان می‌آورد» (Agamben, 1999:70).

شعبان، به‌ویژه پس از تجاوز جافر و تحقیر شدن توسط سایر زندانیان، به‌طور کامل به موزلمان تبدیل شده است و اگرچه از نظر روحی کشته شده و به واسطه تمام حوادث داخل زندان به انسان مقدس بدل شده است، احساس محرومیت از مرگ می‌کند. بنابراین، وقتی متوجه می‌شود برخی هم‌بندی‌هایش در حال برنامه‌ریزی برای فرار هستند، روز بعد اولین کسی است که شروع به دویدن می‌کند، اما توسط یک سرباز به ضرب گلوله هدف قرار می‌گیرد و کشته شود. برای شعبان به عنوان موزلمان، مرگ «دیگر امکانی برای از آنِ خود کردن نیست، بلکه چیزی است که فرد از آن محروم شده است» (Hill, 2012:359). زندگی شعبان به وجود فیزیکی تقلیل یافته و مرگش تابع تصادف است؛ یعنی هر اتفاقی ممکن است برای او رخ دهد تا مرگش بی‌معنی شود و او را به انسان مقدس بدل کند. شعبان از زندان فرار می‌کند تا از تبدیل شدن به انسان مقدس جلوگیری کند تا مرگش را به معنایی برساند که حاکم او را از آن محروم ساخته است.

همزمان با شعبان، ضیا نیز در همان روز فرار می‌کند و اگرچه در فرار موفق می‌شود، روز بعد دستگیر می‌شود و به زندان بازگردانده می‌شود. در شبی که بیرون از زندان بوده، دنبال سگ محبوبش مشهور به « فاحشه معلول» می‌گردد اما متوجه می‌شود که توسط پلیس شهرداری کشته شده است. پس از بازگشت به زندان، او توسط تمامی سربازان و مسئولان آن‌چنان به شدت مورد ضرب و شتم قرار می‌گیرد که همان شب می‌میرد، به درمانگاه منتقل می‌شود و جسد او به صورت نمادین زیر عکسی بزرگ از مصطفی کمال آتاتورک قرار می‌گیرد. وقتی نگهبانان متوجه وخامت حالش می‌شوند، از همدیگر می‌پرسند که آیا او پول کافی برای پرداخت هزینه تاکسی برای انتقال به بیمارستان دارد یا خیر، و بعد متوجه می‌شوند که او مرده است، تلاشی هولناک برای بی‌اهمیت جلوه دادن مرگش. مرگ ضیا به دست نگهبانان زندان دقیقاً به همان شیوه‌ای انجام می‌شود که سگ محبوبش کشته شده است. در هر دو مورد، مرگ‌ها به بی‌ارزشی زندگی آن‌ها اشاره دارد. درست مانند سگش، جسد ضیا «بیش از یک لاشه ناشناس توصیف نمی‌شود» (Mieszkowski, 2012:169) و بنابراین اجساد آن‌ها نمی‌توانند به عنوان جسد شناخته شوند، بلکه ضایعاتی بی‌نام، بی‌چهره و بی‌معنی هستند. همانند اردوگاه‌های نازی که در آن‌ها «جسدهای بدون مرگ» به صورت انبوه تولید می‌شدند، مرگ و اجساد ضیا، شعبان و دیگران در بند شماره ۴ هتک حرمت شده‌اند «زیرا کرامتی که در اردوگاه خدشه‌دار می‌شود، کرامت زندگی نیست، بلکه کرامت مرگ است» (Agamben, 1999:70).

مرگ در نیکل جایگاهی مشابه با بند شماره ۴ دارد. هنگامی که درباره سومین روش خروج کودکان از نیکل صحبت می‌شود، علت مرگ «بلایای طبیعی» بیشتر ساختگی و انسانی است تا طبیعی، زیرا بسیاری از دانش‌آموزان بر اثر بلایایی جان باخته‌اند که در واقع توسط مسئولان نیکل ایجاد شده‌اند. وقتی یکی از بچه‌ها بر اثر نارسایی قلبی می‌میرد، مرگ او به عنوان «علت طبیعی» اعلام می‌شود، در حالی که وی در «اتاق تعریق زندانی بوده است؛ نوعی روش اصلاحی رایج در آن زمان» (Whitehead, 2019:109) که علت واقعی نارسایی قلبی او بود. در واقع، تمامی قتل‌ها به گونه‌ای متفاوت گزارش می‌شوند و به این ترتیب، همه زندانیان «می‌توانند بدون مجازات یا بدون کیفر کشته شوند و به این ترتیب جسد به لاشه تبدیل می‌شود و مرگ به عنوان یک رویداد انسانی هتک حرمت می‌شود» (Lewis, 2011:93). برخی از پسرانی که در اثر چنین «بلایای طبیعی» کشته شده‌اند،

«در خاک بوت هیل[1] دفن شده‌اند» در حالی که «برخی از مرگ‌ها از دیگران فجیع‌تر بودند». برخی دیگر بر اثر «ضربه سخت یا شلیک تفنگ ساچمه‌ای» جان خود را از دست داده بودند (Whitehead, 2019:109). «در نیمه اول قرن بیستم، پسرانی که به خانواده‌های محلی اجاره داده می‌شدند، گاهی به قتل می‌رسیدند»؛ دانش‌آموزان در زمان «خروج غیرمجاز» کشته می‌شدند و «دو پسر زیر کامیون رفتند». این نتایج ساده نشان می‌دهد که آفریقایی آمریکایی‌های نیکل به عنوان انسان مقدس در نظر گرفته می‌شدند و «هیچ‌گاه این مرگ‌ها مورد بررسی قرار نگرفت» (Whitehead, 2019:109). پس از مرگ، آن‌ها در قبرستان مخفی دفن می‌شدند که سال‌ها بعد کشف می‌شد، جایی که «داغدیدگان باید از تسلی‌های دروغین که مراسم خاکسپاری می‌تواند فراهم کند، چشم‌پوشی کنند. آن‌ها فقط گوشت مرده و خطرناک هستند» (Paffenroth, 2006:41). ال‌وود، کلیتون و بسیاری دیگر از زندانیان نه تنها از زندگی خود تهی شده‌اند، بلکه از مرگ نیز محروم شده‌اند، آن‌ها انسانهای مقدسی هستند که از هم زنده ماندن و هم داشتن مرگی معنا دار محروم شده‌اند. در نیکل، کسانی که زنده‌اند نمی‌توانند زندگی کنند و کسانی که می‌میرند همچون کسانی که «نمی‌توانیم برایشان عزاداری کنیم و شایستهٔ کرامت خاکسپاری رسمی نیستند» می‌میرند؛ این افراد همچون کسانی که «از کرامت مرگ محروم شده‌اند» در نظر گرفته می‌شوند (Lewis, 2011:93) و بدین ترتیب انسان مقدس محسوب می‌شوند.

آنچه بی‌اهمیتی مرگ را برجسته می‌کند، مربوط به مرگ هر دو شخصیت شعبان و ال‌وود است. شعبان که توسط «خدای بند» مورد تجاوز قرار گرفته، به یک موزلمان تبدیل می‌شود که زندگی‌اش کاملاً بی‌معنا و بی‌ارزش است، اما آنچه شعبان از آن می‌ترسد همان بی‌ارزشی است که به واسطه آن به زودی کشته خواهد شد. به عبارت دیگر، «بیش از به خطر انداختن و نفی زندگی، هدف نهایی اردوگاه‌ها نفی و تضییع مرگ بود؛ یعنی حذف هرگونه کرامتی که به ایده مرگ و مردن مربوط می‌شود» (Teodorescu, 2019:34). ناتوانی او در تجربه یک مرگ معنادار، پس از مورد تجاوز قرار گرفتن توسط یکی ازمسئولان زندان، او را مجبور می‌کند که به فرار روی آورد؛ فراری که در حقیقت به معنای خودکشی است، زیرا کم و بیش می‌داند توسط نگهبانان کشته خواهد شد. همین امر برای ال‌وود نیز صادق است، او که در تلاش برای افشای فساد سیستماتیک نیکل است، مورد ضرب و شتم قرار می‌گیرد، به انفرادی فرستاده می‌شود و مرگ به شدت تهدیدش می‌کند؛ «آن‌ها می‌خواستند من را بکشند و آنجا دفن کنند» (۱۵۰). ال‌وود که به حالت موزلمان درآمده، درمی‌یابد که مرگش نیز مانند زندگی‌اش بی‌ارزش و تحقیرآمیز خواهد بود و همانند شعبان ، فرار را برمی‌گزیند، در حالی او نیز می‌داند به شکلی مشابه با کلیتون اسمیت، پسری که در اتاق تعریق بر اثر نارسایی قلبی کشته شد، کشته خواهد شد. فرار احتمالاً روشی است که هم زندانیان و هم حاکم آن را ترجیح می‌دهند؛ زندانیان از تحقیر مرگشان می‌گریزند و حاکم آن را بهترین راه برای رها کردن این افراد «نامطلوب» و «غیرقابل استفاده» به مرگ می‌داند. آنچه که شعبان و ال‌وود به دنبال فرار از آن هستند، در اصل زندان نیست بلکه محکومیت مرگ‌هایشان پس از آن است که زندگی‌شان نیز تحقیر شده است؛ آن‌ها به دنبال «حفظ بخشی از کرامت رو به زوال خود هستند، به امید اینکه مرگی که نمی‌توان آن را مرگ خواند، به اندازه زندگی‌هایی که تاکنون داشته‌اند، آزاردهنده و تحقیرآمیز نباشد» (Nashef, 2009:155). تلاش دولت‌های ترکیه و آمریکا این است که کردها و سیاه پوستان آمریکا ، چه زنده و چه مرده، همچون حیواناتی تلقی شوند که هم وجودشان و هم مرگشان بی‌ارزش و بی‌اهمیت است.

۵- نتیجه

کردهای ترکیه و سیاه پوستان آمریکا سرنوشت مشابهی دارند، زیرا همگی در فرایندی قرار می‌گیرند که در آن نفی و رها شدگی آن‌ها اتفاق می‌افتد و در این تناقض موقعیت به‌طور همزمان در چارچوب‌های حقوقی و نهادی وارد شده تا از آن چارچوب‌ها مستثنی شوند. تصمیم به ادغام، تصمیمی است برای آماده‌سازی جهت استثنا و به همین دلیل آن‌ها از شهروندان بی‌گناه به شهروندانی بالقوه مجرم در آینده‌ای احتمالی مطابق اراده حاکم تبدیل می‌شوند. کردها و سیاه‌پوستان به حیات برهنه به عنوان جایی که به ید قدرت حاکم سپرده می‌شوند تبدیل می‌شوند، زیرا عملکرد اصلی حاکم ایجاد موزلمان است. بند شماره ۴ و مدرسه

1. Boot Hill

نیکل هویت مشابهی دارند و هدفی همانند اردوگاه‌های نازی‌ها را دنبال می‌کنند. ساختار پنهان زیست‌سیاسی مدرن در بند شماره ۴ و نیکل حضور دارد و تأکید آگامبن را بر این نکته نشان می‌دهد که اردوگاه تنها نماد سیاست استثنایی و مکان بازداشت نیست، بلکه نمایانگر منطق ساختاری است که محدود به فضای جغرافیایی بازداشتگاه نیست، بلکه قانون[1]، ساختار حاکمیت و نظم بنیادین جهان مدرن را به تصویر می‌کشد و به وضعیت انسانی مدرن بدل می‌شود. بند شماره ۴ و نیکل الگوی زیستی جهان مدرن را نمایش می‌دهند که کردها و سیاه‌پوستان در آن به حیات برهنه تنزل یافته و در محاسبات دولت وارد می‌شوند، اما تنها برای اینکه از آن بیرون رانده شوند. قدرت زیستی آغاز به تقاطع زندگی و مرگ می‌کند و زیست‌سیاست را به زیست سیاستِ معطوف به مرگ[2] تبدیل می‌نماید. زیست سیاستِ معطوف به مرگ تنها به مرگ منتهی نمی‌شود، بلکه به سیاستی بدل می‌گردد که مرگ را تحقیر می‌کند، به گونه‌ای که جسد را به لاشه بدل می‌سازد، بدون آنکه مرگ واقعی رخ داده باشد. کردها و سیاه‌پوستان رها شده‌اند تا بمیرند اما کشته نشوند، آن‌ها از تمامی حقوق خود تهی شده و حاملان حیات برهنه به عنوان انسان مقدس باقی می‌مانند، سیاستی که تا به امروز در کشورهای ترکیه و ایالات متحده آمریکا ادامه داشته است.

در تکمیل نتیجه‌گیری حاضر، می‌توان گفت که دو مفهوم محوری حیات برهنه و وضعیت استثنا در اندیشهٔ آگامبن در هر دو اثر به‌صورت درهم‌تنیده عمل می‌کنند؛ حیات برهنه در بند شمارهٔ ۴ و نیز در مدرسهٔ نیکل از خلال فرایندهای سلب حق، تعلیق عاملیت و تقلیل سوژه به سطح زیستِ صرف محقق می‌شود؛ درحالی‌که «وضعیت استثنا» از رهگذر تعلیقِ کارکردیِ قانون و نهادینه‌سازی خشونت، شرایط امکانِ تولید و بازتولید چنین سوژه‌هایی را فراهم می‌سازد. به این ترتیب، این دو مفهوم نه به‌صورت منفصل، بلکه در قالب یک منطق زیست‌سیاسی واحد و در سطحی ساختاری عمل کرده و اردوگاه را از یک مکان تاریخی به پارادایمی تحلیلی برای فهم سازوکارهای قدرت در دنیای مدرن بدل می‌کنند. بر این اساس، پژوهش‌های آتی می‌توانند با بسط این چارچوب، به تحلیل آثار سینمای کردی و ادبیات اقلیت‌ها در پرتو مفاهیم زیست‌سیاسی بپردازند و ابعاد تداوم این سازوکارها را در بافت‌های متفاوت روشن‌تر سازند.

References

Açiksöz, Salih Can. 2020. *Sacrificial Limbs: Masculinity, Disability, and political Violence in Turkey*. University of California Press.

Adams, Alex. 2016. *Political Torture in Popular Culture: The Role of Representations on the Post-9/11 Torture Debate*. Routledge.

Agamben, Giorgio. 1998. *Homo Sacer: Sovereign Power and Bare Life*. Stanford University Press.

Agamben, Giorgio. 1999. *Remnants of Auschwitz: The Witness and the Archive*. Zone Books.

Agamben, Giorgio. 2001. "Das unheilige Leben: Ein Gesprach mit dem italienischen Philosophen Giorgio Agamben." Interview with Hannah Leitgeb and Cornelia Vismann. Literaturen, 2 (1), 16-21.

Améry, Jean. 1980. *At the Mind's Limits: Contemplations by a Survivor on Auschwitz and Its Realities*. Indiana University Press.

Blanchot, Maurice. 1989. *The Space of Literature*. Translated by Ann Smock. University of Nebraska Press.

Butler, Judith. 2020. *Precarious Life: The Powers of Mourning and Justice*. Verso.

Demirtürk, E. Lâle. 2019. *African American Novels in the Black Lives Mater Era: Transgressive Performativity of Black Vulnerability as Praxis in Everyday Life*. Lexington Books.

Desautels-Stein, Justin. 2023. *The Right to Exclude: A Critical Race Approach to Sovereignty, Borders, and International Law*. Oxford University Press.

De la Durantaye, Leland. 2009. *Giorgio Agamben: A Critical Introduction*. Stanford University Press

Farrier, David. 2011. *Postcolonial Asylum. Seeking Sanctuary Before the Law*. Liverpool University Press.

Frevert, Ute. 2020. *The Politics of Humiliation: A Modern History*. Oxford University Press.

1. Nomos
2. Thanatopolitics or tanatopolitics

Göknar, Erdağ. 2013. *Orhan Pamuk, Secularism and Blasphemy: The Politics of the Turkish Novel*. Routledge.

Gueneli B. 2021. "Turkish Émigrés, European Artists: Re/Discovering a Web of Turkish-European Artists in 1980s West Germany and Europe". *Monatshefte*. 113(2):186-207. https://doi.org/10.3368/m.113.2.186

Guney, Yilamz, director. Duvar. Güney Filmcilik (Güney Films), 1983. 1hr., 51 min. https://www.youtube.com/watch?v=XtSOHK7AWck

Hill, Leslie. 2012. *Maurice Blanchot and Fragmentary Writing: A Change of Epoch*. Continuum International Company.

Junior, Roberto Ferreira. 2023. "From Slavery to Prison: Necropolitics and the (Neo) slave Narrative in Colson Whitehead's The Nickel Boys." *Cadernos de Letras UFF* 34 (66): 294-314. http://dx.doi.org/10.22409/cadletrasuff.v34i66.56778.

Kadiogul, Ayse. 2013. "Necessity and the state of Exception: The Turkish State's Permanent War with its Kurdish Citizens." In *Turkey Between Nationalism and Globalization*, edited by Riva Kastoryano. Routledge.

Kazan, H., 2017. "Yılmaz Güney'in Üçüncü Sineması" [Yılmaz Güney's Third Cinema]. *İletişim Çalışmaları Dergisi [Journal of Communication Studies] (3)*, pp.41-59.

Kramer, Ronald, and James C. Oleson. 2022. *Contesting Crime Science: Our Misplaced Faith in Crime Prevention Technology*. University of California Press.

LaCapra, Dominick. 2004. *History in Transit: Experience, Identity, Critical Theory*. Cornell University Press.

Lewis, Tyson E. 2011. "Ztopia: Lessons in Post-Vital Politics in George Romero's Zombie Films." In *Generation Zombie: Essays on the Living Dead in Modern Culture*, edited by Stephanie Boluk and Wylie Lenz. McFarland & Company, Inc., Publishers.

Martin-Salvan, Paula. 2022. "A Jail within a Jail: Concealment and Unveiling as Narrative Structure in Colson Whitehead's The Nickel Boys." *Critique: Studies on Contemporary Fiction* 63 (2): 204-219.

Meierhenrich, Jens. 2024. *The Violence of Law: The Fromation and Deformation of Gacaca Courts in Rwanda*. Cambridge University Press.

Mieszkowski, Jan. 2012. *Watching War*. Stanford University Press.

Murray, A., 2010. *Giorgio Agamben*. Routledge.

Murray, Alex and Jessica Whyte. 2011. *The Agamben Dictionary*. Edinburgh University Press.

Nashef, Hania A.M. 2009. *The Politics of Humiliation in the Novels of J.M. Coetzee*. Routledge.

Nussbaum, Martha C. 2004. *Hiding from Humanity: Disgust, Shame, and the Law*. Princeton University Press.

Özpınar, Ceren. 2024. *Art, Feminism, and Community: Feminist Art Histories from Turkey 1973-1998*. Oxford University Press.

Paffenroth, Kim. 2006. *Gospel of the Living Dead: George Romero's Vision of Hell on Earth*. Baylor University Press.

Seymour, David, M. "The Purgatory of the Camp: Political Emancipation and the Emancipation of the Political." In *Giorgio Agamben: Legal, Political and Philosophical Perspectives*, edited by Tom Frost. Routledge.

Smith, David Michael. 2023. *Endless Holocausts. Mass Death in the History of the United States Empire*. NYU Press.

Teodorescu, Adriana. 2019. *Death within the Text: Social, philosophical and Aesthetic Approaches to Literature*. Cambridge Scholars Publishing.

Whitehead, Colson. 2019. *The Nickel Boys*. Doubleday